

Nya regler om spårbarhet och växtpass

Nya regler börjar gälla 14 december 2019

Reglerna berör dig som yrkesmässigt hanterar växter och växtprodukter som förflyttas inom Sverige och EU.

Varför införs nya regler inom EU?

För att

- stärka kraven på friskt växtmaterial
- göra det tydligare vem som har ansvar
- förbättra förutsättningarna för spårning av växtskadegörare
- upptäcka utbrott av allvarliga växtskadegörare tidigare
- stoppa spridning och etablering av växtskadegörare som kan förstöra odlingar och natur.

Vem gäller reglerna för?

Du berörs av de nya reglerna om du är:

Yrkesmässig växtaktör

Om du arbetar yrkesmässigt och är juridiskt ansvarig för verksamheter som rör växter, växtprodukter eller andra föremål som riskerar att föra med sig växtskadegörare.

Du berörs inte av de nya reglerna om du är:

Slutkonsument

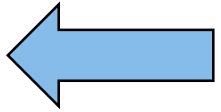
Om du som person agerar i syften som faller utanför din närings- eller yrkesverksamhet och skaffar växter för eget bruk.

Nya krav på spårbarhet

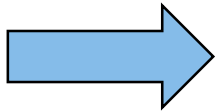
Du som yrkesmässig växtaktör ska ha spårbarhet:

- Ett steg bakåt och ett framåt, dvs från vem en specifik planta/frö/utsäde kommer (din leverantör) och till vem den skickats (din kund).
→ Informationen ska sparas i 3 år.
- Mellan och inom dina verksamhetsplatser, dvs på vilka platser en specifik planta/frö/utsäde har befunnit sig, t.ex. olika fält och växthus.

Spårbarhet

Dokumentera vilka växter du tagit emot och från vilken yrkesmässig växtaktör, under åtminstone de senaste tre åren = spårning bakåt

Dokumentera vilka växter du levererat till vilken yrkesmässig växtaktör, under åtminstone de senaste tre åren = spårning framåt

Val av system för dokumentationen är valfritt!

Exempel - utbrott sent i kedjan

Utbrott av *Phytophthora ramorum* i en park, som parkförvaltningen anmäler till Jordbruksverket.

Parkförvaltningen (yrkesmässig växtaktör) spårar tillbaka varifrån växten kommer och informerar Jordbruksverket.

Parkförvaltningen har sparat den informationen i sitt spårbarhetssystem.

Jordbruksverket spårar utbrottet bakåt i kedjan genom leverantörerna tills skadegörarens ursprung är hittat (t.ex. en moderplanta) och bekämpning sätts in i alla steg där material spridits.

Phytophthora ramorum (PHYTRA) - <https://gd.eppo.int>

Exempel - utbrott tidigt i kedjan

Fynd av *Thrips palmi* i ett växthus med förökningsmaterial, som odlaren anmäler till Jordbruksverket.

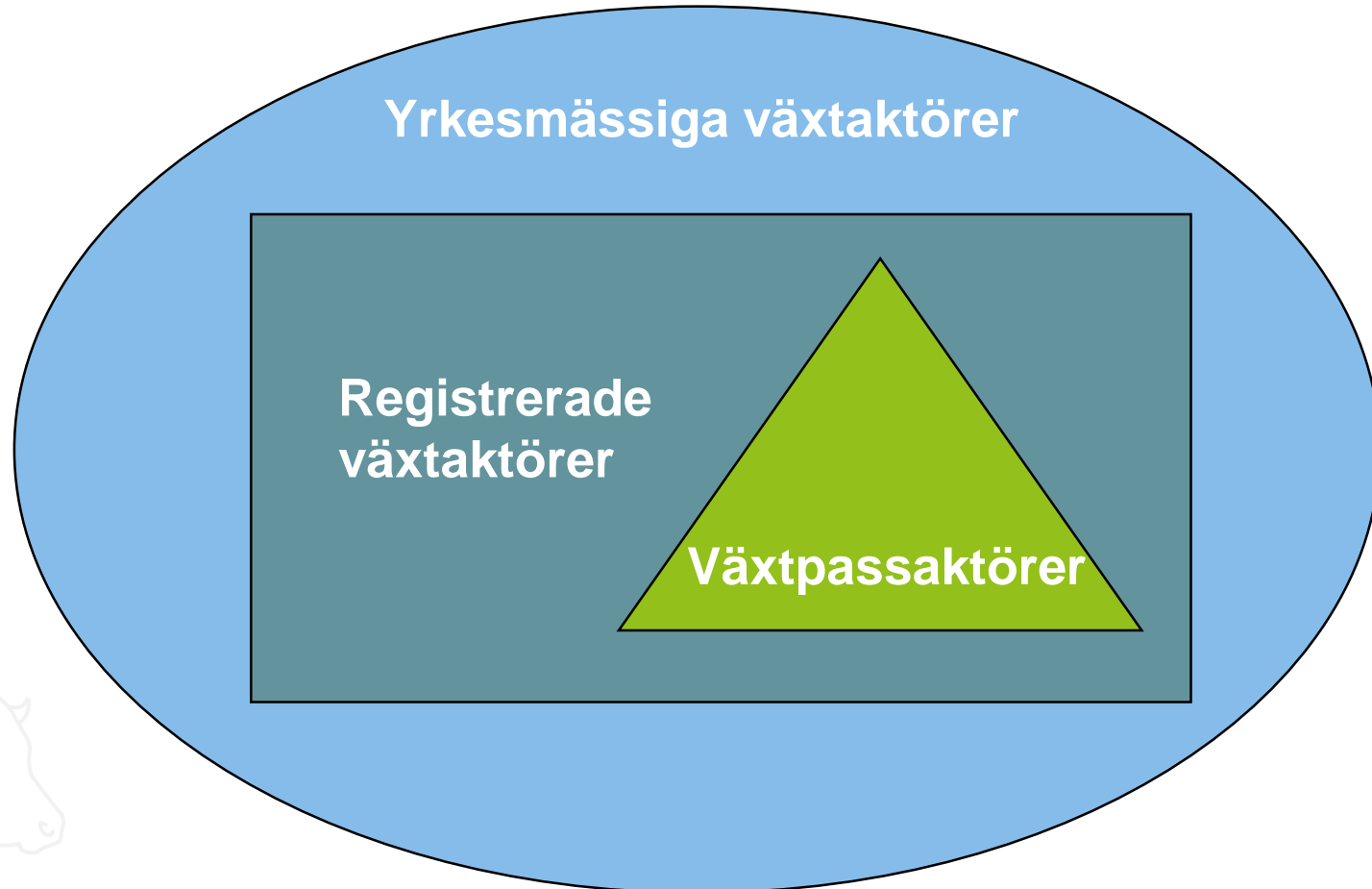
Odlaren (yrkesmässig växtaktör) spårar var växter har sålts/skickats och vidtar nödvändiga åtgärder. Odlaren har sparat den informationen i sitt spårbarhetssystem.

Jordbruksverket spårar utbrottet framåt i kedjan till sista yrkesmässiga växtaktör för att hitta plantor som kommit från odlaren. Om de växterna också är drabbade ser Jordbruksverket ihop med aktörerna till att åtgärder vidtas.

Thrips palmi (THRIPL) - <https://gd.eppo.int>

Vilka aktörer gäller reglerna för?

Yrkesmässig växtaktör

Yrkesmässiga
växtaktörer

Du som i din yrkesroll har verksamhet som innebär

- plantering,
- produktion,
- försäljning,
- lagring, eller
- växtförädling

av växter, växtprodukter eller jord m.m.

Vad behövs för att uppfylla reglerna?

-
- Spårbarhetsrutin/-system + spara dokumentationen 3 år
 - Direkt anmäla och vidta åtgärder vid misstänkt smitta

Registrerad växtaktör

Registrerade
växtaktörer

Du som är yrkesmässig växtaktör och dessutom gör något av följande:

- hanterar växter som ska ha växtpass (gäller dig som säljer till andra växtaktörer),
- importerar växter,
- förflyttar växter inom EU (ej åkerier),
- utfärdar växtpass (kräver bemyndigande),
- exporterar växter

Samma regler gäller även för växtprodukter eller andra föremål som kräver växtpass

Vad behövs för att uppfylla reglerna?

- Anmälan av verksamheten till Jordbruksverket
- Uppfyller kraven som rör yrkesmässiga växtaktörer

Växtpassaktörer

Du som är registrerad växtaktör och dessutom

- följer reglerna som finns kring växtskadegörare, samt
- har ansökt om och fått tillstånd (bemyndigats) av Jordbruksverket att utfärda växtpass.

Vad behövs för att kunna bli bemyndigad?

-
- Kompetens och rutiner för att undersöka växterna och utfärda växtpass
 - Uppfyller kraven som rör registrerade växtaktörer

Spårbarhet respektive växtpass

Spårbarhet handlar om att kunna förhindra vidare spridning och snabbt sätta in bekämpning när en skadegörare upptäckts och redan har spridits vidare.

→ Utbrott har redan skett. Jordbruksverket jobbar tillsammans med dig som yrkesmässig aktör för att minska skadan för svenska odlingar och natur.

Växtpass handlar om att förebygga spridning av skadegörare genom att alla aktörer undersöker sina växter och handlar med växter som är fria från skadegörare.

→ Förekomst upptäcks direkt på plats innan spridning. Jordbruksverket jobbar med dig som aktör för att minska skadan på plats hos dig.

Det nya växtpasset

= *etikett/märkning,*

nu med enhetligt format inom hela EU

Du som växtpassaktör ska sätta fast växtpasset på handelsenheten av de berörda växterna innan de förflyttas inom Sverige eller EU.

Handelsenhet: den minsta kommersiella enhet som är relevant för din verksamhet, den enhet du handlar med.
Exempel: kruka, brätte, cc-vagn, pall, container.

Växtpass

När du utfärdar växtpass

- intygar du att växterna som du säljer, ger bort eller förflyttar är fria från reglerade växtskadegörare
- tar du på dig ett juridiskt ansvar för det du intygar.

Nya krav på växtpass

Växtpass krävs för alla växter för plantering, inklusive vissa fröer för sådd samt utsäde, när

- du säljer/ger växterna till en annan yrkesmässig växtaktör
- du säljer till slutkonsument genom e-handel, postorder eller annan distanshandel
- du säljer vissa specifika växter till områden som är skyddad zon för särskilda skadegörare.

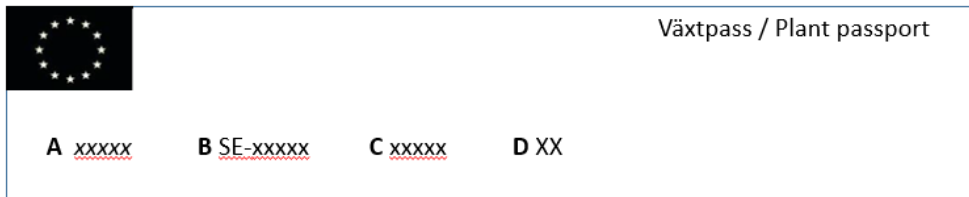
Jordbruksverket ska bedöma kompetensen hos dig som ansöker om eller redan är bemyndigad att utfärda växtpass.

OBS! Utsädespotatis, knölar, stamknölar, lökar, rhizom, rötter, jordstammar och stoloner, okuleringsris, sticklingar, ymppris, ympkvistar, är också växter för plantering (och ska ha växtpass).

Format för det nya växtpasset

från förordning 2017/2313

1.

Växtpass / Plant passport

A xxxxx B SE-xxxxx C xxxxx D XX

Exempel på format för:

1. Växtpass
2. Växtpass för skyddad zon
3. Växtpass för certifierat material

Växtpass - PZ/Plant Passport - PZ

xxx

A xxxxx

B SE-xxxxx

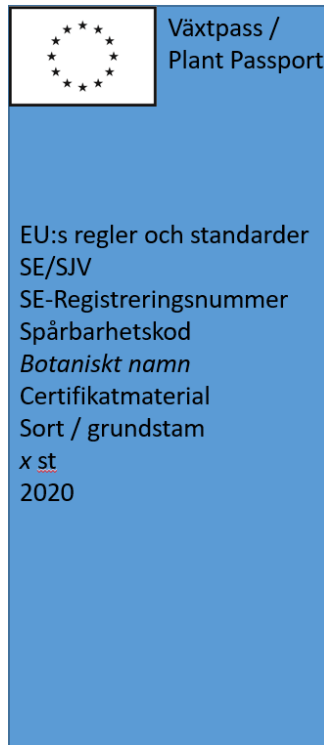
C xxxxx

D XX

2.

3.

Växtpass / Plant Passport

EU:s regler och standarder
SE/SJV
SE-Registreringsnummer
Spårbarhetskod
Botaniskt namn
Certifikatmaterial
Sort / grundstam
x st
2020

EU:s flagga i svart/vitt eller i EU-färg.

Orden "Växtpass / Plant Passport" eller "Växtpass – PZ / Plant Passport – PZ".

A: Botaniskt namn (art eller släkte), t.ex. *Malus domestica*.

B: Landsbokstäver och registreringsnummer för aktören, t.ex. SE-AB1234.

C: Spårbarhetskod (OBS oftast inte krav för 'färdigvara'), eventuellt kompletterad med en unik streckkod, QR-kod, etc., t.ex. ordernummer.

D: Landsbokstäver för ursprungsland (krävs om inte SE), t.ex. NL eller NO.

Du som redan utfärdar växtpass

- Växtpass som du utfärdat senast **13 december 2019** är giltiga en period framåt, under förutsättning att villkoren för utfärdandet fortfarande gäller. Som längst kan det handla om 4 år, relevant för exempelvis frö/utsäde.
- Från 14 december 2019 ska det nya formatet användas. Exempel på hur de kan se ut hittar du på föregående sida.

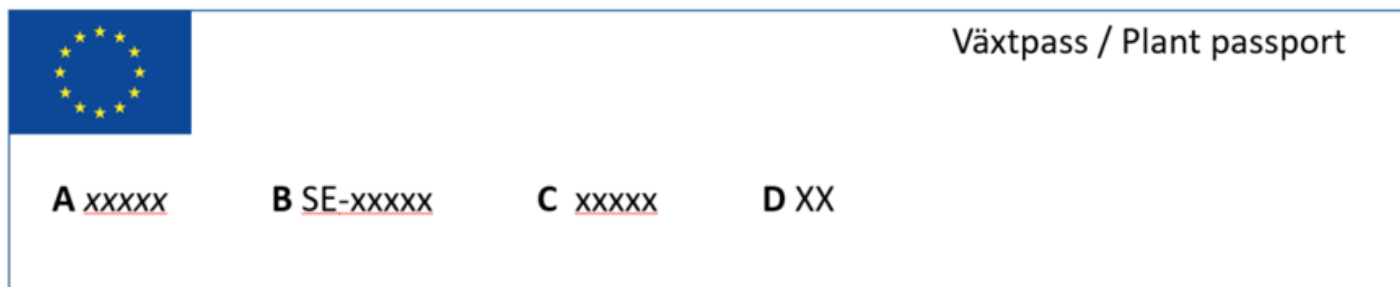
– Alla nya format som är tillåtna hittar du i EU 2017/2313:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1549373284976&uri=CELEX:32017R2313>

Hybridmodellen

- tills de nya reglerna börjar gälla

The diagram shows a rectangular box representing a plant passport. In the top left corner is the European Union flag. In the top right corner, the text 'Växtpass / Plant passport' is written. Below the flag, there are four fields labeled A, B, C, and D. Field A contains 'xxxxx', field B contains 'SE-xxxxx', field C contains 'xxxxx', and field D contains 'XX'. The 'x' characters in fields A, B, and C are underlined.

xxx st Statens jordbruksverk / SJV

Information som krävs t.o.m. 13 december 2019 (mängd och SJV) får sättas under det nya formatet, som i exemplet här ovan.

- A** Växternas botaniska namn
- B** Landskod och registreringsnummer för den som utfärdat växtpasset
- C** Spårbarhetskod
- D** Landskod(er) för ursprungsländer (EU-land eller land utanför EU)

OBS!

För att få använda hybridmodellen måste du ansöka hos Jordbruksverket.

När i kedjan måste det finnas ett växtpass?

Huvudregel: Vid förflyttning...

... mellan yrkesmässiga aktörer (business to business).

... genom e-handel eller postorder (distansavtal) till yrkesmässiga aktörer eller privatpersoner.

Det behövs inga växtpass för att flytta växter inom din egen verksamhetsplats – men du ansvarar för att växterna kan spåras!

Vem får utfärda växtpass?

Du som är registrerad och bemyndigad för detta av Jordbruksverket

Villkor du behöver uppfylla:

- Du har tillräckliga kunskaper för att utföra de undersökningar som behövs för relevanta reglerade skadegörare.
- Du har ett system för spårbarhet.
- Du uppfyller kraven för utfärdande av växtpass (t.ex. utför undersökningar av växterna).

När får du utfärda växtpass?

Först behöver du ansöka och få beslut från Jordbruksverket om att du är bemyndigad att utfärda växtpass. Sedan gäller att du

- får bara utfärda växtpass för de växter du ansvarar för
- får bara utfärda växtpass efter grundlig undersökning, som minst visuell inspektion
- ansvarar för att personal som genomför undersökningarna har rätt kompetens, dvs har de kunskaper som krävs för att utföra undersökningar för att upptäcka växtskadegörare
- ska identifiera och övervaka kritiska moment i produktionen så du uppfyller kraven i EU-förordningen
- ska spara dokumentation om identifiering och övervakning av dessa kritiska moment, i minst tre år.

Vad är det du ska undersöka?

Du som utfärdar växtpass ska undersöka och konstatera att växterna är fria från reglerade skadegörare så som:

- karantänsskadegörare, t.ex. *Thrips palmi*.
- andra reglerade skadegörare, t.ex. stjälnematod (*Ditylenchus dipsaci*) på lökväxter m.m.
- *om relevant*: skadegörare för EU:s skyddade zoner, t.ex. päronpest (*Erwinia amylovora*) för vissa länder.

Om du misstänker eller upptäcker en reglerad växtskadegörare ska du kontakta Jordbruksverket som gör kontroll och provtagning, samt direkt vidta åtgärder för att förhindra att de kan sprida sig.

Ditylenchus dipsaci(DITYDI) - <https://gd.eppo.int>

När får du ersätta ett växtpass?

Ett växtpass kan ersättas med ett annat växtpass, utan krav på undersökning endast om:

- växternas egenskaper är oförändrade, t. ex. inte odlats upp eller utsatts för risk för angrepp av växtskadegörare
- växterna är fria från reglerade växtskadegörare
- kravet på spårbarhet är uppfyllt.

Jordbruksverkets kontroll av dig som är växtpassaktör

- Jordbruksverket ska minst en gång per år kontrollera att du uppfyller kraven för att få utfärda växtpass.
 - Företag som har en godkänd riskhanteringsplan ska kontrolleras mer sällan, men minst en gång vartannat år.
- Rätten att få utfärda växtpass kan återkallas.
- Kontrollen är avgiftsfinansierad.

Material

www.jordbruksverket.se/vaxtpass

Undersidan *Nya regler om spårbarhet och växtpass inom EU*

Presentationsmaterial *Nya regler om spårbarhet och växtpass* i högerspalten

EU-regelverken

EU-förordningen om växtskadegörare:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1549620719112&uri=CELEX:32016R2031>

- Växtpassens format:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1549373284976&uri=CELEX:32017R2313>

EU-förordningen om kontroller:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1552389584779&uri=CELEX:32017R0625>

- Kontroller av bemyndigade aktörer:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1552389647342&uri=CELEX:32019R0066>

